

Gevaarlijke plek

Ik nodig u uit om mee te doen aan een klein experiment. Ga eens rustig met het blad Geo-Info achterover zitten en geef voor uzelf antwoord op de volgende vragen. A: wat is de meest gevaarlijke plaats waar u ooit bent geweest? B: wat is de mooiste plek waar uw bent geweest? En C: wat is de saaiste plek waar u bent geweest?

Bent u er al uit? Waarschijnlijk schieten er allerlei flarden van plaatsen door uw hoofd en blijven de gedachten hangen bij een paar plekken die gevaarlijk, mooi of saai zijn. Ik moest bijvoorbeeld bij een gevaarlijk plek direct denken aan mijn verblijf in Kameroen een aantal jaren geleden. In het kader van een projectexcursie reden we door het tropisch regenwoud. Voor mij een onvergetelijke ervaring omdat dit mijn eerste kennismaking met het tropisch oerwoud was. In ons excursiegebied waren houthakkers actief. Ze hadden formeel toestemming van de regering om tropisch hardhout uit het bos te halen, maar de lokale bevolking was daar niet zo blij mee. Na ruim een dag rijden door nauwe bospaden konden we niet verder. Een stevige boom versperde ons de weg. Toen we de boom probeerden te verwijderen sprongen er drie mannen met forse kapmessen uit de struiken. Plotseling veranderde voor mij een gewone bosweg in een gevaarlijke plek. Of anders geformuleerd de neutrale ruimte van de bosweg veranderde voor mij plotseling in een zeer emotionele plaats...

In het Engels wordt dit verschil heel fraai aangeduid met "space versus place". Onder space verstaan we de neutrale ruimte zoals we die ook vastleggen in onze *spatial information systems* of ruimtelijke informatiesystemen. Onder place verstaan we de ruimte waaraan we als mens een bepaalde betekenis toekennen. Het verschil tussen *space* en *place* is uiteraard niet nieuw en werd al in 1977 door Yi-Fu Tuan in zijn boek *Space & Place: The Perspective of Experience* uitgebreid beschreven. Volgens Tuan is *space* een abstracte beschrijving van een locatie, terwijl *place* een locatie is waaraan we als mens een bepaalde emotionele lading toekennen. Een bosperceel van 1000 bij 1000 meter met bomen van 80 jaar oud is een voorbeeld van een *space*-beschrijving. Een idyllisch bos met romantische paden waar je heerlijk kunt wandelen is een voorbeeld van een *place*-beschrijving.

Binnen ons vakgebied richten we ons tot nu toe vooral op de beschrijving en analyse van *space*. We streven een formele beschrijving van de ruimte na en slaan die ook op in onze informatiestemmen. Prima natuurlijk, maar niet voldoende. In de toekomst dienen we veel meer aandacht aan *place*-beschrijvingen te schenken. Waarom? Ik zie drie hoofdredenen.

Ten eerste nemen we steeds vaker de mens als actor mee in onze ruimtelijke modellering. Hierbij past natuurlijk ook de

perceptie van de mens op de ruimte in de vorm van *place*-beschrijvingen. Dat doen we tot nu toe nog te weinig.

Ten tweede verzamelen de burgers zelf zowel passief als actief steeds meer ruimtelijke gegevens. Naast formele bijdragen aan bijvoorbeeld OpenStreetMap gaat het veelal om meningen over plaatsen en persoonlijke beoordeling van de omgeving. Twitter is een voorbeeld van een platform waarbij we vooral percepties over onze omgeving verzamelen. Deze gegevens dienen, na overigens een gedegen screening en analyse, ook een plek te krijgen in onze informatiesystemen.

Ten derde klagen we binnen ons vakgebied regelmatig over het onvoldoende benutten van onze informatie door beleidsmakers. We wijten dat dan meestal aan onbegrip en gebrek aan kennis (natuurlijk aan de kant van de beleidsmakers). Zelf denk ik dat de oorzaak dieper ligt. Wij zijn vooral *space* gericht en zij vooral *place*-gericht. Beleidsmakers hebben rekening te houden met plaatsemoties van de burgers. Die zitten niet in onze informatiesystemen.

Kortom, een "gevaarlijke plek" dient een plaats te krijgen in onze informatiesystemen. Dit doen we niet door de huidige wijze van werken overboord te zetten. Een formele, op *space* gerichte beschrijving van de werkelijkheid heeft nu en in de toekomst zijn waarde. We dienen deze echter aan te vullen met een meer emotionele *place*-beschrijving. Dus naast een *spatial* informatiesysteem ook een *patial* informatiesysteem.

Arnold Bregt,

Hoogleraar Geo-informatiekunde,
Wageningen Universiteit.
(arnold.bregt@wur.nl)

Arnold Bregt

